

Datum van inontvangstneming : 25/09/2018

Zaak C-522/18

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

9 augustus 2018

Verwijzende rechter:

Sąd Najwyższy (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

2 augustus 2018

Verzoekende partij:

D. Ś.

Verwerende partij:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Jaśle

[OMISSIS]

BESLISSING

2 augustus 2018

De Sąd Najwyższy (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Polen) [OMISSIS] heeft

in de zaak van het beroep van D. Ś.

tegen het besluit van de Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Jaśle (socialezekerheidsinstelling, ZUS) inzake de vaststelling van verzoekers verplichting tot het afsluiten van een verzekering,

na beraadslaging in camera van de Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (kamer voor arbeids- en socialezekerheidszaken) op 2 augustus 2018

naar aanleiding van de rechtsvraag, welke is voorgelegd bij een beslissing van de Sąd Najwyższy - kamer voor arbeids- en socialezekerheidszaken van 18 juli 2018, [OMISSIS],

of er sprake is van „niet-behandeling van de grond van een geschil” in de zin van artikel 386, § 4, van de kodeks postępowania cywilnego (wetboek van burgerlijke rechtsvordering; hierna: „k.p.c.”), gelezen in samenhang met artikel 477, § 14a, k.p.c., indien in een zaak betreffende de toepasselijkheid van het Poolse socialezekerheidsstelsel het besluit van de bevoegde instelling van een andere lidstaat houdende niet-toepassing van het socialezekerheidsstelsel van die lidstaat, nietig wordt verklaard in het kader van een gerechtelijke procedure,

beslist:

I. Krachtens artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: „VWEU”) worden het Hof van Justitie van de Europese Unie de volgende rechtsvragen voorgelegd: [Or. 2]

1) Moeten artikel 19, lid 1, tweede volzin, VEU, artikel 4, lid 3, derde volzin, VEU, artikel 2 VEU, artikel 267, derde alinea, VWEU en artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, in onderlinge samenhang gelezen, aldus worden uitgelegd dat

er sprake is van schending van het beginsel van onafzetbaarheid van de rechters, dat deel uitmaakt van het beginsel van effectieve rechterlijke bescherming en van het beginsel van de rechtsstaat, wanneer de nationale wetgever de pensioenleeftijd van de rechters van de rechterlijke instantie van een lidstaat die in laatste instantie uitspraak doet, verlaagt (bijvoorbeeld van 70 naar 65 jaar) en de nieuwe, lagere pensioenleeftijd toepast op de rechters in dienst zonder de uiteindelijke beslissing tot gebruikmaking van de lagere pensioenleeftijd aan de betrokken rechter over te laten?

2) Moeten artikel 19, lid 1, tweede volzin, VEU, artikel 4, lid 3, derde volzin, VEU, artikel 2 VEU, artikel 267, derde alinea, VWEU en artikel 47 van het Handvest, in onderlinge samenhang gelezen, aldus worden uitgelegd dat

er sprake is van schending van het beginsel van de rechtsstaat en van de onafhankelijkheid die is vereist ter waarborging van een effectieve rechterlijke bescherming in zaken waarin het Unierecht aan de orde is, wanneer de nationale wetgever, in strijd met het beginsel van onafzetbaarheid van de rechters, de gebruikelijke leeftijd tot welke een rechter van de rechterlijke instantie van een lidstaat die in laatste instantie uitspraak doet, zijn functie mag uitoefenen, verlaagt van 70 naar 65 jaar en de mogelijkheid om het ambt van rechter te blijven bekleden laat afhangen van de discretionaire goedkeuring door een orgaan van de uitvoerende macht?

3) Moeten artikel 2 en artikel 6, lid 1, van richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader

voor gelijke behandeling in arbeid en beroep (PB 2000, L 303, blz. 16; hierna: „richtlijn 2000/78”), in onderlinge samenhang gelezen, aldus worden uitgelegd dat er sprake is van discriminatie op grond van leeftijd indien de pensioenleeftijd van de rechters van de rechterlijke instantie van een lidstaat die in laatste instantie uitspraak doet, wordt verlaagd en voor een rechter in dienst van deze rechterlijke instantie die de nieuwe, lagere pensioenleeftijd heeft bereikt, de mogelijkheid om het ambt van rechter te blijven bekleden afhankelijk wordt gesteld van de goedkeuring door een orgaan van de uitvoerende macht?

4) Moeten de artikelen 2, 9 en 11 van richtlijn 2000/78 en de artikelen 21 en 47 van het Handvest, in onderlinge samenhang gelezen, aldus worden uitgelegd dat

in het geval van discriminatie op grond van leeftijd van de rechters van de rechterlijke instantie van een lidstaat die in laatste instantie uitspraak doet, erin bestaande dat de pensioenleeftijd van deze rechters wordt verlaagd van de huidige leeftijd van 70 jaar naar 65 jaar, deze rechterlijke instantie bij de behandeling van een zaak in een rechtsprekende formatie waarin een rechter zetelt die door de gevolgen van deze discriminerende nationale bepalingen wordt getroffen en niet te kennen heeft gegeven gebruik te willen maken van de nieuwe pensioenleeftijd, verplicht is om bij de beslechting van de prealabele kwestie van de rechtsprekende formatie de nationale bepalingen die in strijd zijn met richtlijn 2000/78 en artikel 21 van het Handvest buiten toepassing te laten en de behandeling van de zaak voort te zetten onder deelneming van deze rechter indien dit [Or. 3] de enige doeltreffende manier is om de effectieve rechterlijke bescherming van de rechten die deze rechter aan het Unierecht ontleent, te waarborgen?

5) Moeten artikel 19, lid 1, tweede volzin, VEU, artikel 4, lid 3, derde volzin, VEU, artikel 2 VEU, artikel 267 VWEU en artikel 47 van het Handvest, in onderlinge samenhang gelezen, aldus worden uitgelegd dat

de rechtstaat als een dermate fundamentele waarde van de Europese Unie moet worden beschouwd dat in geval van twijfel omtrent de verenigbaarheid met deze waarde en met het daaruit voortvloeiende beginsel van effectieve rechterlijke bescherming – in de context van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en van de rechters in dienst – van nationale bepalingen waarbij de pensioenleeftijd van de rechters wordt verlaagd zoals beschreven in de vragen 1 en 2, de nationale rechterlijke instantie het recht moet hebben om de toepassing van de nationale bepalingen die in strijd zijn met het beginsel van onafzetbaarheid van de rechters ambtshalve te schorsen met betrekking tot alle rechters die binnen de werkingssfeer van deze bepalingen vallen?

II. Krachtens artikel 105, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie wordt verzocht om toepassing van een versnelde procedure.

III. Krachtens de artikelen 732, en 755, § 1, k.p.c., artikel 267, derde alinea, VWEU en artikel 4, lid 3, VEU, in onderlinge samenhang gelezen, wordt de toepassing van de artikelen 111, § 1 en § 1a, 37 en 39 van de ustawa o Sądzie Najwyższym (wet inzake de Sąd Najwyższy) van 8 december 2017 (Dz. U. 2018, volgnr. 5, zoals gewijzigd; hierna: „USN”) geschorst totdat de Sąd Najwyższy de prealabele kwestie heeft beslecht tegen de achtergrond van het antwoord van het Hof op de rechtsvragen 1 tot en met 5.

IV. De behandeling van de zaak wordt geschorst.

MOTIVERING

Voorwerp van de procedure

1. Bij de Sąd Najwyższy in zijn uitgebreide samenstelling is naar aanleiding van de behandeling van een rechtsvraag betreffende het nationale procesrecht twijfel gerezen omtrent de uitlegging van Unierechtelijke bepalingen. Deze vraag is door de Sąd Najwyższy in zijn gebruikelijke rechtsprekende formatie [OMISSIS] voorgelegd bij beslissing van 18 juli 2018 in een zaak waarin Unierecht aan de orde is en die betrekking heeft op de toepassing van de wetgeving van een lidstaat op een justitiabele. De rechter in tweede aanleg heeft de beslissing van de rechter in eerste aanleg vernietigd en de daaraan voorafgaande bestuurlijke beslissing nietig verklaard. Deze rechter heeft geoordeeld dat de Poolse pensioeninstelling de grond van het geschil niet had behandeld, aangezien de beslissing van de pensioeninstelling van een andere lidstaat, die de basis vormde van het akkoord [Or. 4] tussen de betrokken organen in de zin van artikel 16 van verordening (EG) nr. 987/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels (PB 2009, L 284, blz. 1), nietig was verklaard door een rechterlijke instantie van die andere lidstaat. Tegen de beslissing van de rechter in tweede aanleg is door de nationale pensioeninstelling (emanatie van de lidstaat) hoger beroep ingesteld bij de Sąd Najwyższy.. Vervolgens heeft de Sąd Najwyższy in zijn gebruikelijke rechtsprekende formatie de rechtsvraag betreffende het begrip „niet-behandeling van de grond van een geschil” voorgelegd aan de Sąd Najwyższy in zijn uitgebreide rechtsprekende formatie.
2. In de voorbereidende fase van de behandeling van de rechtsvraag is bij de Sąd Najwyższy twijfel gerezen omtrent de uitlegging van de in de verschillende prejudiciële vragen aangehaalde Unierechtelijke bepalingen.

Deze twijfel houdt verband met de aanwijzing, voor de behandeling van de rechtsvraag, van een rechtsprekende formatie van de Sąd Najwyższy waarin twee rechters zetelen die op 2 augustus 2018 de leeftijd van 65 jaar al hadden bereikt. Krachtens het sinds 3 april 2018 geldende artikel 37, § 1, van de huidige USN van 8 december 2017 (Dz. U. 2018, volgnr. 5) gaat een rechter met pensioen zodra hij de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt, tenzij hij van de president van de Republiek Polen (hierna ook: „Poolse president”) de toestemming krijgt om het ambt van rechter te blijven bekleden. Eén van deze rechters had de leeftijd van 65 jaar al bereikt voordat de onderhavige wet van kracht is geworden. Deze rechter heeft in mei 2018 verklaard dat hij van plan is om het ambt van rechter te blijven bekleden totdat hij de leeftijd van 70 jaar heeft bereikt, dat wil zeggen totdat hij de pensioenleeftijd heeft bereikt waarin was voorzien door de vorige USN. Dat is niet de verklaring bedoeld in artikel 37, § 1, gelezen in samenhang met artikel 111, § 1, van de huidige USN. Niettemin heeft de Poolse president na ontvangst van deze verklaring de procedure tot goedkeuring van het aanblijven van deze rechter ingeleid. Tot op heden loopt deze procedure nog. De andere rechter die deel uitmaakt van de uitgebreide rechtsprekende formatie van de Sąd Najwyższy, heeft de nieuwe pensioenleeftijd pas bereikt nadat de huidige USN van kracht is geworden. Vanwege zijn geboortedatum was deze rechter niet in de gelegenheid om de procedure tot goedkeuring van zijn aanblijven zelf in te leiden [**Or. 5**], omdat de wetgever aanvankelijk niet had voorzien in de mogelijkheid tot indiening van het passende verzoek door deze rechter zelf. Pas op 27 juli 2018, net voordat deze rechter de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt, heeft de wetgever krachtens de ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (wet tot wijziging van de wet inzake het stelsel van de gemeenrechtelijke gerechten en enkele andere wetten) van 20 juli 2018 (Dz. U., volgnr. 1443) uitsluitend voor deze rechter een normatieve oplossing in de huidige USN ingevoerd. Overeenkomstig artikel 111, § 1a, van de huidige USN gaat deze rechter met pensioen op 3 april 2019, tenzij hij vóór deze datum een verklaring indient houdende zijn intentie om het ambt van rechter te blijven bekleden, hij de daartoe vereiste attesten overlegt en de Poolse president – ook vóór die datum – ermee instemt dat hij het ambt van rechter blijft bekleden.

Bepalingen van Pools recht

Ustawa o Sądzie Najwyższym van 8 december 2017 (Dz. U. 2018, volgnr. 5, als gewijzigd):

Artikel 37

1. Een rechter bij de Sąd Najwyższy gaat met pensioen zodra hij de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt, tenzij hij uiterlijk 6 maanden en niet eerder dan 12 maanden voordat hij deze leeftijd bereikt, een verklaring indient houdende zijn

intentie om zijn ambt te blijven bekleden, hij daarbij tevens een volgens de voorschriften voor kandidaat-rechters uitgereikt attest overlegt waaruit blijkt dat hij dat zijn gezondheidstoestand hem toestaat zijn taken als rechter te vervullen en de president van de Republiek Polen ermee instemt dat hij het ambt van rechter bij de Sąd Najwyższy blijft bekleden.

1a. Voordat hij ermee instemt dat de betrokken rechter het ambt van rechter bij de Sąd Najwyższy blijft bekleden, vraagt de president van de Republiek Polen de Krajowa Rada Sądownictwa (nationale raad voor de magistratuur; hierna: „KRS”) om advies. De KRS zendt de president zijn advies toe binnen een termijn van 30 dagen nadat laatstgenoemde daarom heeft verzocht. Bij gebreke [Or. 6] van toezending van een dergelijk advies binnen de in de tweede zin bedoelde termijn wordt de KRS geacht een gunstig advies te hebben uitgebracht.

1b. Bij de opstelling van het in § 1a bedoelde advies houdt de KRS rekening met het belang van de rechtspleging of met zwaarwegend maatschappelijk belang, met name met het rationele gebruik van de personele middelen van de Sąd Najwyższy of met de behoeften die voortvloeien uit de werklast van zijn verschillende kamers.

§ 2. De verklaring en het attest bedoeld in § 1 moeten worden ingediend bij de Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego (eerste voorzitter van de Sąd Najwyższy; hierna ook: „eerste voorzitter”), die deze onverwijld, tezamen met zijn of haar eigen advies, toestuurde aan de president. Daarbij legt de eerste voorzitter tevens het advies van het Kolegium Sądu Najwyższego (college van de Sąd Najwyższy) over.

§ 3. Na ontvangst van het advies van de KRS als bedoeld in § 1a of na afloop van de termijn voor de overlegging daarvan beschikt de president van de Republiek Polen over een termijn van 3 maanden om ermee in te stemmen dat de betrokken rechter het ambt van rechter bij de Sąd Najwyższy blijft bekleden. Indien de instemming van de president uitblijft binnen de termijn bedoeld in de eerste zin, wordt de betrokken rechter geacht met pensioen te zijn gegaan zodra hij de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt. Indien de goedkeuringsprocedure met betrekking tot het aanblijven van een rechter bij de Sąd Najwyższy nog niet is beëindigd nadat de betrokken rechter de in § 1 bedoelde leeftijd heeft bereikt, blijft deze in functie totdat deze procedure is beëindigd.”

Artikel 39

De datum waarop een rechter bij de Sąd Najwyższy met pensioen gaat of waarop zijn pensionering ingaat, wordt vastgesteld door de president van de Republiek Polen.

Artikel 111

§ 1. Rechters bij de Sąd Najwyższy die de leeftijd van 65 jaar hebben bereikt tegen de datum waarop de onderhavige wet van kracht wordt, of die deze leeftijd

zullen bereiken binnen een periode van drie maanden nadat deze wet van kracht is geworden, gaan met pensioen zodra er drie maanden zijn verstreken nadat deze wet van kracht is geworden, tenzij zij binnen een termijn van één maand na deze datum de verklaring en het attest bedoeld in artikel 37, § 1, overleggen en de president van de Republiek Polen ermee instemt dat zij het ambt van rechter bij de Sąd Najwyższy blijven bekleden. De bepalingen van artikel 37, § 2 tot en met § 4, zijn mutatis mutandis van toepassing.

[Or. 7] Ustawa o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw van 20 juli 2018 (Dz. U., volgnr. 1443):

Artikel 8

Aan de Ustawa o Sądzie Najwyższym van 8 december 2017 (Dz. U. 2018, volgnrs. 5, 650, 771, 847, 848 en 1045) worden de volgende wijzigingen aangebracht:

4) in artikel 111:

a) worden aan § 1 de paragrafen 1a en 1b met de volgende bewoordingen toegevoegd:

§ 1a. Rechters bij de Sąd Najwyższy die de leeftijd van 65 jaar hebben bereikt tegen de datum waarop de onderhavige wet van kracht wordt, of die deze leeftijd zullen bereiken binnen een periode van drie maanden nadat deze wet van kracht is geworden, gaan met pensioen zodra er een termijn van twaalf maanden is verstreken nadat de onderhavige wet van kracht is geworden, tenzij zij binnen deze termijn de verklaring en het attest bedoeld in artikel 37, § 1, overleggen en de president van de Republiek Polen ermee instemt dat zij het ambt van rechter bij de Sąd Najwyższy blijven bekleden. De bepalingen van artikel 37, § 1a tot en met § 4, zijn mutatis mutandis van toepassing.

Eerste prejudiciële vraag

3. De eerste prejudiciële vraag van de Sąd Najwyższy biedt het Hof de gelegenheid nader aan geven op welk niveau de grondwettelijke bepalingen van het Unierecht het beginsel van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en van de rechters plaatst, met name gelet op het beginsel van de onafzetbaarheid van de rechters, met betrekking tot een beslissing van de wetgevende macht waarbij de pensioenleeftijd van deze rechters wordt verlaagd waardoor dezen worden gedwongen om het ambt van rechter vroegtijdig (in vergelijking met de bestaande bepalingen) neer te leggen. De Sąd Najwyższy is tot de slotsom gekomen dat een prejudiciële verwijzing op dit moment de enige doeltreffende manier is om de eerbiediging van het beginsel van de rechtsstaat als waarde waarop de Europese Unie is gegrondvest, in de Poolse rechtsorde te waarborgen, alsook om het recht op

- een effectieve rechterlijke bescherming, als grondrecht dat wordt erkend in het Handvest en dat voortkomt uit de gemeenschappelijke constitutionele tradities van de lidstaten, te waarborgen. Nu de rechtsstaat in Polen in crisis verkeert, kan alleen het Hof van Justitie zonder politieke vooroordelen objectieve interpretatieve richtsnoeren aanreiken die vervolgens door de Sąd Najwyższy kunnen worden gehanteerd om te oordelen **[Or. 8]** over de verenigbaarheid met het Unierecht van de verlaging van de pensioenleeftijd van zijn rechters.
4. Volgens de voor alle rechterlijke instanties en alle organen van de lidstaten bindende uitlegging die het Hof heeft gegeven in zijn arrest van 27 februari 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses/Tribunal de Contas (C-64/16, EU:C:2018:117), bevestigd en nader ontwikkeld in het arrest van 25 juli 2018, Minister for Justice and Equality (C-216/18, EU:C:2018:586), is de Unie gegrondvest op gemeenschappelijke en door de lidstaten gedeelde waarden, waaronder ook het beginsel van de rechtsstaat. Volgens de Sąd Najwyższy kan een land geen lid van de Unie worden zonder deze fundamentele waarde te onderschrijven. Aangezien het beginsel van de rechtsstaat voor de Unie een dermate fundamentele waarde is, is de eerbiediging ervan door de lidstaten onderworpen aan rechterlijke toetsing in het kader van de samenwerking tussen de nationale rechterlijke instanties en het Hof van Justitie.
  5. De Sąd Najwyższy is van oordeel dat de Unie een rechtsunie (rechtsgemeenschap) was, is en blijft. Wegens het bestaan van deze gemeenschap dienen de lidstaten op hun grondgebied het Unierecht toe te passen en te eerbiedigen. Daaruit volgt dat de lidstaten ervoor dienen te zorgen dat hun rechterlijke instanties in de zin van het Unierecht voldoen aan de eisen voor een effectieve rechterlijke bescherming zoals deze door het Hof in zijn rechtspraak worden opgevat. Eén van de criteria waarmee rekening moet worden gehouden bij de beoordeling of een autoriteit van een lidstaat de hoedanigheid van rechterlijke instantie in de zin van het Unierecht heeft, is de onafhankelijkheid ervan en de onafhankelijkheid van de rechters die erin zetelen (arresten van 27 februari 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses tegen Tribunal de Contas, C-64/16, EU:C:2018:117, punt 38, en 25 juli 2018, Minister for Justice and Equality, C-216/18, EU:C:2018:586, punten 48, en 63-65). Een onderdeel van deze onafhankelijkheid is de onafzetbaarheid van de rechters van de betrokken instantie (arresten van 27 februari 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punt 45, en 25 juli 2018, Minister for Justice and Equality, C-216/18, EU:C:2018:586, punt 64). Tegen de achtergrond van dit beginsel en van de eerbiediging ervan in de nationale rechtsorde is bij de Sąd Najwyższy twijfel gerezen die heeft geleid tot het stellen van de eerste prejudiciële vraag. De nationale juridische context waarbinnen **[Or. 9]** de Unierechtelijke bepalingen moeten worden uitgelegd, wordt hieronder uiteengezet.

6. Overeenkomstig artikel 37, § 1, van de huidige USN gaat een rechter bij de Sąd Najwyższy met pensioen wanneer hij de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt, tenzij hij de passende procedure inleidt, welke uitvoeriger aan bod zal komen in de motivering van de tweede prejudiciële vraag. Volgens de overgangsregeling van artikel 111, § 1 en § 1a, van de huidige USN gaan rechters die de leeftijd van 65 jaar hebben bereikt op de datum waarop de onderhavige wet van kracht is geworden, en rechters die deze leeftijd zullen bereiken binnen een termijn van 3 maanden nadat deze wet van kracht is geworden of later, met pensioen, tenzij zij van de Poolse president de goedkeuring krijgen om het ambt van rechter te blijven bekleden.
7. Uit de aangehaalde bepalingen blijkt dat de nationale wetgever de pensioenleeftijd niet alleen verlaagd voor de rechters bij de Sąd Najwyższy die het ambt van rechter bekleden onder vigeur van de nieuwe wet, maar ook voor de rechters die krachtens de vorige USN van 23 november 2002 (geconsolideerde tekst: Dz. U. 2016, volgnr. 1254, als gewijzigd) de functie van rechter konden blijven uitoefenen totdat zij de leeftijd van 70 jaar hadden bereikt. Volgens artikel 30, § 1, van de vorige USN ging een rechter bij de Sąd Najwyższy met pensioen wanneer hij de leeftijd van 70 jaar had bereikt. Iedere rechter mocht op eigen verzoek eerder met pensioen gaan, namelijk op de leeftijd die overeenstemt met de algemene pensioenleeftijd (artikel 30, § 2, punt 1, van de vorige USN). Bovendien mocht een rechter bij de Sąd Najwyższy onder bepaalde aanvullende voorwaarden (leeftijd en anciënniteit) ook met pensioen gaan voordat hij de algemene pensioenleeftijd had bereikt (artikel 30, § 2, punt 2, van de vorige USN). Vanaf 29 augustus 2014 mochten rechters bij de Sąd Najwyższy die de leeftijd van 70 jaar hadden bereikt, slechts in dienst blijven indien zij daartoe de passende verklaring overlegden aan de eerste voorzitter van de Sąd Najwyższy (en dus niet aan een orgaan van de uitvoerende macht) en indien zij daarenboven een medisch attest betreffende hun gezondheidstoestand indienden (artikel 30, § 1, van de vorige USN), zonder **[Or. 10]** een psychologisch onderzoek te moeten ondergaan, zoals artikel 37, § 1, van de huidige USN thans eist.
8. De Sąd Najwyższy preciseert dat een gepensioneerde rechter uit het oogpunt van het nationale recht weliswaar niet langer de functie van rechter uitoefent, maar wel nog een aantal verplichtingen heeft die voortvloeien uit het dienstverband van een rechter. Verder zij erop gewezen dat in de artikelen 111, § 1, en 37, § 1, van de huidige USN wordt bepaald dat „[rechters bij de Sąd Najwyższy] het ambt van rechter [kunnen] blijven bekleden” nadat zij de vastgestelde leeftijd hebben bereikt. De wetgever gaat er dus zelf van uit dat het bereiken van de vastgestelde leeftijd tot gevolg heeft dat het ambt van rechter vrijkomt. Dat betekent dus dat, vanuit het oogpunt van het nationale recht, de verlaging van de pensioenleeftijd en de verplichte toepassing van de nieuwe, lagere leeftijd op rechters in dienst die voorheen het recht hadden om tot de leeftijd van 70 jaar in dienst te blijven, inhouden dat deze rechters door de wetgever uit hun ambt worden ontheven.

- Volgens artikel 180, lid 1, van de Poolse grondwet zijn rechters evenwel onafzetbaar. Derhalve is een inmenging in het pensioenstelsel van een rechter die uitsluitend is bedoeld om deze rechter uit zijn ambt te ontheffen, onrechtmatig en komt dit neer op een personeelsswissel. De toepassing van nationale bepalingen als die van artikel 111, § 1, en artikel 37, § 1, van de huidige USN, in onderlinge samenhang gelezen, heeft tot gevolg dat de betrokken rechters uit hun ambt worden ontheven. De zaak zou anders liggen indien de wetgever bij de verlaging van de pensioenleeftijd van deze rechters (krachtens de bevoegdheid tot het regelen van deze kwestie die artikel 180, lid 4, van de Poolse grondwet hem verleent) passende overgangsmaatregelen had ingevoerd en de uiteindelijke beslissing om met pensioen te gaan op de nieuwe, lagere pensioenleeftijd had overgelaten aan de betrokken rechters zelf. In dat geval zou een rechter zijn functie kunnen blijven uitoefenen totdat hij de leeftijd van 70 jaar heeft bereikt, of zelf kunnen beslissen om zijn ambt van rechter eerder neer te leggen.
9. Volgens de Sąd Najwyższy zijn de gevolgen van de verlaging door de wetgever van de pensioenleeftijd van rechters in combinatie met de gevolgen van de verplichte toepassing van de nieuwe, lagere pensioenleeftijd op de rechters in dienst, in strijd met het beginsel van onafzetbaarheid van de rechters en met de regel [**Or. 11**] geformuleerd in punt 45 van het arrest van 27 februari 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117). Het beginsel van onafzetbaarheid van de rechters moet aldus worden opgevat dat de wetgevende noch de uitvoerende macht kan beslissen of een rechter zijn functie mag blijven uitoefenen. Anders zou de wetgever, zelf of via de uitvoerende macht, de pensioenleeftijd van rechters willekeurig kunnen aanpassen en hun uit hun ambt kunnen ontheffen naargelang van de actuele politieke verwachtingen.
  10. De verlaging van de pensioenleeftijd van rechters bij de wet moet, bij de beoordeling daarvan uit het oogpunt van een schending van het beginsel van onafzetbaarheid van de rechters, in de bredere context van de justitiële hervormingen in de betrokken lidstaat worden geplaatst. De verwijzende rechterlijke instantie herinnert eraan dat de huidige USN, waarbij de tot dusver geldende pensioenleeftijd van 70 jaar werd verlaagd naar 65 jaar, is vastgesteld op initiatief van de Poolse president, nadat deze zijn veto had uitgesproken tegen een andere versie van de USN, waarbij was besloten tot de pensionering van alle rechters van de Sąd Najwyższy, behalve dan van die rechters die discretionair zouden worden aangewezen door de minister van Justitie. De Sąd Najwyższy heeft tevens in aanmerking genomen dat de Europese Commissie op 3 juli 2018 met betrekking van de regeling betreffende de pensionering van rechters waarover thans prejudiciële vragen worden gesteld, een inbreukprocedure tegen Polen heeft ingeleid. Zowel de Europese Commissie als andere instanties van internationale organisaties hebben in de jaren 2016 tot en met 2018 een aantal verslagen opgesteld waarin is vastgesteld dat de rechtsstaat in Polen in gevaar is als gevolg van de doorgevoerde justitiële hervormingen, waaronder ook de regeling

betreffende de verlaging van de pensioenleeftijd van de rechters en de verplichte toepassing daarvan op rechters bij de Sąd Najwyższy (zie, onder andere, met name het met redenen omkleed voorstel van de Commissie van 20 december 2017 op grond van artikel 7, lid 1, VEU inzake de rechtsstaat in Polen – COM(2017) 835 final (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017PC0835&from=PL>), punten 115-127; Opinion No. 904/2017 on the draft act amending the act on the National Council of the Judiciary, on the draft act amending the act [Or. 12] on the Supreme Court, proposed by the president of Poland, and on the act on the organisation of ordinary courts adopted by the Venice Commission at its 113th Plenary Session (8-9 December 2017) - ([http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2017\)031-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2017)031-e)), punten 44-52; Report of the Special Rapporteur on the independence of judges and lawyers on his mission to Poland - A/HRC/38/38/Add.1 (http://doc.rmf.pl/rmf_fm/store/UN_REPORT.pdf), punten 55-57; Statement of the Network of the presidents of the Supreme Judicial Courts of the European Union on the Situation in Poland van 11 juli 2018 (http://www.sn.pl/aktualnosci/SiteAssets/Lists/Wydarzenia/NewForm/Deklaracja%20Sieci%20Prezes%C3%20B3w%20S%C4%85d%C3%20Najwy%C5%BCszych%20Pa%C5%84stw%C5%82onkowskich%20UE%20z%2011_07_2018-%20wersja%20ang.pdf).

11. Gelet op het voorgaande is de Sąd Najwyższy van oordeel dat de eerste prejudiciële vraag bevestigend moet worden beantwoord. Voor de Sąd Najwyższy is de beantwoording van deze vraag noodzakelijk voor de beslechting van de prealabele vraag of het als rechterlijke instantie voldoet aan de vereisten van onafhankelijkheid en autonomie, gelet op het feit dat de rechtsprekende formatie van de Sąd Najwyższy voor een deel bestaat uit rechters waarop de bepalingen inzake de verplichte verlaging van de pensioenleeftijd van rechters in dienst van toepassing zijn. Een bevestigend antwoord van het Hof zou de Sąd Najwyższy in staat stellen, de bepalingen van de huidige USN die in strijd zijn met het beginsel van onafzetbaarheid van de rechters, buiten beschouwing te laten.

Tweede prejudiciële vraag

12. De tweede prejudiciële vraag biedt het Hof de gelegenheid tot uitlegging van het in het Unierecht neergelegde beginsel van onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en van de rechters, met name gelet op het beginsel dat rechters niet uit hun ambt kunnen worden ontheven bij een beslissing van de wetgevende macht waarbij de pensioenleeftijd van deze rechters wordt verlaagd waardoor dezen worden gedwongen om het ambt van rechter vroegtijdig (in vergelijking met de bestaande bepalingen) neer te leggen en waarbij het aanblijven van een rechter afhankelijk wordt gemaakt van een willekeurige beslissing van een orgaan van de uitvoerende macht. [Or. 13]

13. De rechtsprekende formatie van de Sąd Najwyższy die is belast is met behandeling van de rechtsvraag in de zaak tegen de pensioeninstelling bestaat onder meer uit twee rechters waarvan de eerste de leeftijd van 65 jaar al had bereikt op de datum waarop de USN van kracht is geworden, en de tweede die leeftijd na die datum heeft bereikt. Overeenkomstig artikel 111, § 1 en § 1a, van de huidige USN kunnen deze rechters hun functie slechts blijven uitoefenen indien een orgaan van de uitvoerende macht, te weten de president van de Republiek Polen, daarmee instemt. De Poolse president verleent deze instemming discretionair, op voorwaarde dat de betrokken rechter daartoe via de eerste voorzitter van de Sąd Najwyższy het passende verzoek overlegt en daarbij ook de uitkomst van een medisch en een psychologisch onderzoek voegt. Dat zijn dezelfde onderzoeken als die welke kandidaat-rechters bij hun eerste benoeming tot rechter moeten ondergaan. Een gunstige uitkomst van deze onderzoeken is evenwel niet beslissend voor de instemming van de Poolse president. Uit diens publieke verklaringen blijkt dat hij bij het nemen van zijn beslissing betreffende het eventuele aanblijven van een rechter rekening zal houden met diens rechtsprekende activiteit. Opgemerkt zij dat de bevoegdheid tot instemming met het aanblijven van een rechter niet tot de grondwettelijke bevoegdheden van de Poolse president behoort.
14. Naar het oordeel van de Sąd Najwyższy is de afhankelijkheid van het aanblijven van een rechter (en dus van de voortzetting van diens rechtsprekende activiteit) van een discretionaire beslissing van een orgaan van de uitvoerende macht niet verenigbaar met het beginsel van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en van de rechters in dienst. Door het in dienst houden van de rechters bij de Sąd Najwyższy die de leeftijd van 65 jaar hebben bereikt, afhankelijk te stellen van een beslissing van een vertegenwoordiger van de uitvoerende macht (de Poolse president, na medeondertekening door de voorzitter van de raad van ministers) worden deze rechters duidelijk gevoelig gemaakt voor externe druk, al was het maar een potentiële druk, op zijn minst vanaf het moment van indiening van de bedoelde intentieverklaring tot op het moment waarop de president ermee instemt dat de betrokken rechter in functie blijft. Dit vormt een rechtstreeks gevaar voor de onafhankelijkheid van de rechterlijke instantie waarvan deze rechters deel uitmaken, en kan bij de partijen in een geding gegronde twijfel doen rijzen. **[Or. 14]** Dat is met name het geval wanneer het geding – zoals in het onderhavige geval – aanhangig is gemaakt tegen een lidstaat of tegen een emanatie daarvan (pensioeninstelling).
15. Opgemerkt zij dat een rechter die de basispensioenleeftijd van 70 jaar had bereikt, tot voor kort in dienst kon blijven indien hij daartoe de passende verklaring overlegde aan de eerste voorzitter van de Sąd Najwyższy en daarbij tevens een gewoon medisch attest overlegde ter bevestiging dat zijn gezondheidstoestand hem toestond de functie van rechter te blijven uitoefenen (artikel 30, § 1, van de vorige USN).

16. De Sąd Najwyższy wijst erop dat de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht ten opzichte van de organen van de uitvoerende macht, een regel die is neergelegd in het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en ten grondslag ligt aan het Unierechtelijke beginsel van effectieve rechterlijke bescherming, een wezenlijk element is van het recht op een eerlijk proces in de zin van artikel 6, lid 1, van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. De beslissing van de uitvoerende macht om een rechter ambtshalve uit zijn ambt te ontheffen is in strijd met de onafhankelijkheid van de rechters (EHRM, 28 juni 1984, 7819/77 en 7878/77, Campbell en Fell tegen Verenigd Koninkrijk, § 78, 3 maart 2005, 54723/00, Brudnicka en anderen tegen Polen, § 41, 30 november 2011, 23614/08, Henryk Urban en Ryszard Urban tegen Polen, § 45, 21 juni 2011, 8014/07, Fruni tegen Slowakije, § 145, en 10 januari 2012, 33530/06, Pohoska tegen Polen, § 34).

Derde prejudiciële vraag

17. De derde prejudiciële vraag betreft de uitlegging van richtlijn 2000/78 tegen de achtergrond van het arrest van het Hof van 6 november 2012, Commissie/Hongarije (C-286/12, EU:C:2012:687). In dit arrest is geoordeeld dat „Hongarije, door een nationale regeling vast te stellen die rechters, officieren van justitie en notarissen die de leeftijd van 62 jaar hebben bereikt, verplicht hun ambt neer te leggen, en aldus leidt tot een verschil in behandeling op grond van leeftijd dat onevenredig is ten opzichte van de nagestreefde doelstellingen [Or. 15], niet heeft voldaan aan de verplichtingen die op hem rusten krachtens de artikelen 2 en 6, lid 1, van richtlijn 2000/78”.
18. De Sąd Najwyższy gaat ervan uit dat dit arrest een uitleggingsmodel creëert volgens hetwelk een verlaging van de pensioenleeftijd van rechters van 70 naar 65 jaar in de zin van de huidige USN en de toepassing van de nieuwe, lagere pensioenleeftijd op alle rechters in dienst een door artikel 2 van richtlijn 2000/78 verboden geval van discriminatie op grond van leeftijd vormt. Wegens het grote belang van deze rechtsvraag heeft de Sąd Najwyższy echter besloten zich niet op de theorie van de „acte clair” te beroepen, maar het Hof te verzoeken om interpretatieve richtsnoeren met betrekking tot de nationale wettelijke regeling, die rechtstreeks aan de Hof is overgelegd.
19. De Sąd Najwyższy is van mening dat de in de huidige USN gehanteerde oplossing voor de verlaging van de pensioenleeftijd van rechters discriminatie in de zin van artikel 2 van richtlijn 2000/78 oplevert. Volgens de artikelen 111, § 1, en 37 van de huidige USN, in onderlinge samenhang gelezen, dient een rechter bij de Sąd Najwyższy die de vastgestelde leeftijd heeft bereikt, (in beginsel) met pensioen te gaan, tenzij hij van de Poolse president de toestemming krijgt om in dienst te blijven (zodat hij bij wijze

- van uitzondering mag blijven zetelen). De leeftijd van de rechter is dus nog steeds het beslissende criterium bij de beantwoording van de vraag of hij in dienst kan blijven en of hij, indien hij te kennen geeft in dienst te willen blijven, daartoe nog aanvullende stappen moet ondernemen – een verzoek moet indienen bij een orgaan van de uitvoerende macht – en vervolgens de gunstige beslissing van deze instantie moet afwachten. Jongere rechters hoeven geen dergelijke stappen te ondernemen. Naar het oordeel van de Sąd Najwyższy leidt dat tot een onrechtmatige differentiatie tussen de rechtssituatie van rechters die de leeftijd van 65 jaar al hebben bereikt, en die van jongere rechters.
20. De Sąd Najwyższy vindt geen steekhoudende argumenten op grond waarvan het verschil in behandeling op grond van leeftijd gerechtvaardigd zou kunnen worden geacht in de zin van artikel 6, lid 1, eerste alinea, van richtlijn 2000/78. Noch uit de bewoordingen van de huidige USN noch uit de memorie van toelichting bij het wetsontwerp blijkt ook maar enige concrete doelstelling van deze oplossing (zie de memorie van toelichting van het ontwerp van de USN, parlementaire stukken 2003, blz. 18, [Or. 16] www.sejm.gov.pl). Er kan alleen worden geconcludeerd dat de verlaging van de pensioenleeftijd van de betrokken rechters bedoeld was om deze leeftijd aan te passen aan de algemene pensioenleeftijd. Beklemtoond zij evenwel dat het bereiken van de algemene pensioenleeftijd geen verplichting inhoudt om met pensioen te gaan, maar slechts het recht omvat om te stoppen met werken en een pensioenuitkering te ontvangen. Daarenboven kan de pensionering van rechters uit het oogpunt van het Poolse recht niet worden gelijkgesteld met de verstrekking van pensioenuitkeringen (arrest van de Sąd Najwyższy van 19 november 1999, II UKN 199/99, rechtspraak van de Sąd Najwyższy – kamer voor bestuurs-, arbeids- en socialezekerheidszaken, 2001 nr. 4, volgnr. 129). Zoals als uiteengezet in punt 7 konden de rechters bij de Sąd Najwyższy tot dusver overigens ook met pensioen gaan wanneer zij de algemene pensioenleeftijd hadden bereikt, maar in de regel bleven zij hun rechterlijke ambt bekleden en hun rechtsprekende activiteit uitoefenen totdat zij de leeftijd van 70 jaar hadden bereikt (dus enkele jaren langer dan de algemene pensioenleeftijd van 65 en vervolgens 67 jaar).
21. Ook al zou het mogelijk zijn een met artikel 6, lid 1, eerste alinea, van richtlijn 2000/78 verenigbare motivering voor deze discriminatie van rechters op grond van leeftijd te vinden, dan nog zouden de artikelen 111, § 1 en § 1a, en 37 van de huidige USN, in onderlinge samenhang gelezen, niet voldoen aan de evenredigheidsvoorwaarde. De verplichte pensionering van rechters die de leeftijd van 65 jaar hebben bereikt en geen toestemming van de Poolse president hebben gekregen om in dienst te blijven, is geen passend middel om het door wetgever bij de vaststelling van deze maatregel nagestreefde doel, welk dit ook mogen zijn, te bereiken. Een dergelijke handelwijze heeft geen enkel voordeel voor de samenleving in het algemeen (arrest van 12 oktober 2010, Rosenblatt, C-45/09, EU:C:2010:601, punt 73).

Bovendien doet de plotselinge en aanzienlijke verlaging van de leeftijdsgrens met de verplichting voor de rechters om hun ambt neer te leggen op excessieve wijze afbreuk aan de belangen van de rechters, zoals het Hof in het arrest Commissie/Hongarije (C-286/12, ECLI:EU:C:2012:687, punten 70 en 72) heeft geoordeeld.

22. Gelet op het voorgaande is de Sąd Najwyższy van mening dat de derde prejudiciële vraag bevestigend moet worden beantwoord. [Or. 17]

Vierde prejudiciële vraag

23. De vierde prejudiciële vraag van de Sąd Najwyższy betreft de wijze waarop de effectieve rechterlijke bescherming van een op grond van leeftijd gediscrimineerde rechter moet worden gewaarborgd. Volgens de Sąd Najwyższy verzet een bevestigend antwoord op de derde prejudiciële vraag zich overeenkomstig de in het arrest van 9 maart 1978, Simmenthal (C-106/77, EU:C:1978:49) geformuleerde regel tegen de toepassing van de van de artikelen 111, § 1 en § 1a, en 37 van de huidige USN. Dergelijke bepalingen mogen er dan ook niet toe leiden dat een rechter die de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt, zijn hoedanigheid van rechter in dienst verliest. Zij kunnen niet de grondslag vormen voor uitvoeringshandelingen in het bijzonder niet voor beslissingen van de president van de Republiek Polen houdende vaststelling van de datum waarop een rechter met pensioen dient te gaan. Uit de rechtsleer volgt dat indien er alsnog een dergelijke beslissing wordt genomen, deze niet ten uitvoer kan worden gelegd en de Sąd Najwyższy in dat geval, als werkgever van de betrokken rechter, moet weigeren zich aan een dergelijke handelingen te conformeren. Door gevolg te geven aan een dergelijke beslissing van de Poolse president zou de werkgever, in casu de Sąd Najwyższy, zich immers blootstellen aan vorderingen van de betrokken rechters uit hoofde van schending van het verbod op discriminatie op grond van leeftijd.
24. Verder is de Sąd Najwyższy van mening dat, gelet op de bijzondere status van rechters als personen die namens de staat instaan voor de rechtsbedeling, het wenselijk zou zijn om bepalingen als die van artikel 111, § 1 en 1b, en artikel 37 van de huidige USN in elk opzicht onwerkbaar te verklaren.
25. De bevoegdheid voor zaken die verband houden met het pensioenstelsel van de rechters bij de Sąd Najwyższy ligt bij de tuchtkamer van deze rechterlijke instantie, ook al bestaat deze kamer eigenlijk niet als onderdeel van de Sąd Najwyższy. De wetgever heeft gewild dat de rechters van andere kamers van de Sąd Najwyższy geen uitspraken kunnen doen in zaken waarover deze rechtsprekende formatie dient te beslissen. Derhalve beschikt een rechter die te maken krijgt met discriminatie op grond van leeftijd waardoor hij vroegtijdig met pensioen dient te gaan, niet over een effectief rechtsmiddel.

26. In deze context is de Sąd Najwyższy van mening dat, om de doeltreffendheid van het Unierechtelijke verbod op discriminatie op grond van leeftijd en de effectieve bescherming van de rechten die een rechter aan een schending van dat verbod ontleent, te waarborgen **[Or. 18]**, in elk geval de in het arrest van 9 maart 1978, Simmenthal (C-106/77, EU:C:1978:49), geformuleerde regel dient te worden aangewend, daar artikel 2 van richtlijn 2000/78 rechtstreekse werking heeft. Zonder een beslissing van het orgaan van de uitvoerende macht houdende weigering van handhaving in de dienst te moeten afwachten of een afzonderlijke procedure te moeten inleiden tegen een dergelijke beslissing, zou de rechter die binnen de werkingssfeer van de bepalingen van artikelen 111, § 1 en § 1a, en 37 van de huidige USN valt, kunnen verzoeken dat de rechtsprekende formatie in elke zaak aan de behandeling waarvan hij deelneemt, eerst de vraag beslecht of hij in dergelijke zaak kan blijven zetelen nadat hij de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt. Om deze vraag bevestigend te beantwoorden zouden slechts de discriminerende nationale bepalingen buiten toepassing moeten worden gelaten overeenkomstig de uitlegging die het Hof in zijn antwoord op de derde prejudiciële vraag heeft gegeven en overeenkomstig de in het arrest van 9 maart 1978, Simmenthal (zaak 106/77, Jurispr. 1978, blz. 629) geformuleerde eisen.
27. De Sąd Najwyższy is van mening dat aldus dient te worden gehandeld indien het Hof de eerste en de tweede prejudiciële vraag bevestigend beantwoordt.

Vijfde prejudiciële vraag

28. De Sąd Najwyższy stelt de vijfde prejudiciële vraag met het oog op toepassing van de methode voor het waarborgen van de doeltreffendheid van de regels die voortvloeien uit de in de eerste vier prejudiciële vragen genoemde Unierechtelijke bepalingen.
29. Volgens de vaste rechtspraak van het Hof zijn de nationale rechterlijke instanties verplicht om de rechterlijke bescherming te verzekeren van de rechten die de justitiabelen aan het Unierecht ontleen, met name door toepassing van een rechtsmiddel waarmee, zij het incidenteel, de eerbiediging van deze rechten kan worden verzekerd (arresten van 19 juni 1990, Factortame e.a., C-213/89, EU:C:1990:257, punt 19, en 13 maart 2007 Unibet, C-432/05, EU:C:2007:163, punt 41). Bovendien zijn de nationale rechters verplicht om bij de toepassing van de nationale procesregels in zaken waarin het Unierecht aan de orde is, deze regels aldus uit te leggen dat zij kunnen worden toegepast **[Or. 19]** op een wijze die bijdraagt tot de waarborging van een effectieve rechterlijke bescherming van de rechten die de justitiabelen aan het Unierecht ontleen (arrest van 13 maart 2007, Unibet, C-432/05, EU:C:2007:163, punt 44).

30. Deze rechtspraak volstaat niet om het in de onderhavige zaak gerezen juridische probleem op te lossen. De derde prejudiciële vraag biedt het Hof de gelegenheid tot nadere ontwikkeling van het *acquis communautaire* ter zake van voorlopige maatregelen in zaken waarin het Unierecht aan de orde is en waarin een rechterlijke instantie verzoekt om een prejudiciële beslissing betreffende de uitlegging van de artikel 19, lid 1, tweede zin, VEU, artikel 4, lid 3, derde zin, VEU, artikel 2 VEU, artikel 267, derde alinea, VWEU en artikel 47 van het Handvest in onderlinge samenhang gelezen, welke artikelen, met uitzondering van artikel 47 van het Handvest, particulieren geen rechten verlenen die deze voor de nationale rechterlijke instanties geldend kunnen maken.
31. Naar het oordeel van het *Sąd Najwyższy* biedt de Unierechtelijke norm die voortvloeit uit de hierboven aangehaalde arresten, de nationale rechterlijke instantie de mogelijkheid om passende voorlopige beschermende maatregelen vast te stellen, zoals het buiten toepassing laten van nationale bepalingen waarvan de verenigbaarheid met het Unierecht kan worden betwijfeld en voor de definitieve beoordeling waarvan de nationale rechter een antwoord van het Hof nodig heeft. De aangehaalde rechtspraak heeft evenwel alleen betrekking op gevallen waarin een dergelijke maatregel vereist is om te voorkomen dat zich in afwachting van de beslechting van de zaak tegen de achtergrond van het antwoord van het Hof onomkeerbare en schadelijke gevolgen voordoen voor de particulier die aan het Unierecht rechten ontleent die door het nationale recht in gevaar worden gebracht.
32. In de onderhavige zaak gaat het evenwel om de vaststelling van een bewarende maatregel die niet is gericht op de rechtstreekse vrijwaring van rechten die de particulier aan het Unierecht ontleent (en waarmee het nationale recht in strijd is), maar wel om het waarborgen dat de betrokken particulier een effectieve rechterlijke bescherming wordt geboden door ervoor te zorgen dat zijn zaak wordt behandeld door een onafhankelijke rechterlijke instantie bestaande uit onafhankelijke rechters. **[Or. 20]**
33. De *Sąd Najwyższy* is van mening dat, gelet op het fundamentele karakter van de waarden bedoeld in artikel 2 VEU en van de beginselen die voor de verwezenlijking daarvan zijn geformuleerd in artikel 19, lid 1, VEU en artikel 47 van het Handvest, artikel 4, lid 3, VEU in die zin moet worden uitgelegd dat een nationale rechterlijke instantie de mogelijkheid moet hebben om bewarende maatregelen vast te stellen die erin bestaan de toepassing van nationale wettelijke bepalingen die de effectieve juridische bescherming schaden, te schorsen uit hoofde van de onafhankelijkheid van de rechterlijke instanties en van de rechters daarin en, meer bepaald, uit hoofde van het beginsel van onafzetbaarheid van de rechters.
34. Zoals bevestigd in punt 35 van het arrest van 27 februari 2018, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117, point 35), is het beginsel van daadwerkelijke bescherming van de rechten die de justitiabelen

aan het recht van de Unie ontlene en waarnaar artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU verwijst, een algemeen beginsel van het Unierecht dat uit de gemeenschappelijke constitutionele tradities van de lidstaten voortvloeit en thans is neergelegd in artikel 47 van het Handvest. Een particulier die zich voor een nationale rechterlijke instantie beroept op rechten die rechtstreeks voortvloeien uit Unierechtelijke bepalingen met rechtstreekse werking of uit nationaalrechtelijke bepalingen ter uitvoering daarvan, moet die rechten geldend kunnen maken voor een onafhankelijke rechterlijke instantie die bestaat uit onafhankelijke rechters. Indien een nationale rechterlijke instantie oordeelt dat nationale bepalingen in strijd zijn met het beginsel van effectieve rechterlijke bescherming doordat zij afbreuk doen aan het beginsel van onafzetbaarheid van de rechters als gevolg van een beslissing van de uitvoerende macht, of indien de verdere uitoefening van haar functie afhankelijk is van een discretionaire beslissing van de uitvoerende macht, eist de eerbiediging van de rechten die het Unierecht rechtstreeks of indirect aan een particulier verleent, dat de nationale rechterlijke instantie ook in een dergelijke situatie voorlopige maatregelen kan vaststellen.

35. Derhalve is een nationale rechterlijke instantie naar het oordeel van de Sąd Najwyższy niet alleen dan gerechtigd om in een zaak waarin Unierecht aan de orde is, voorlopige maatregelen vast te stellen, wanneer de maatregelen bedoeld zijn ter vrijwaring van de bescherming van een recht dat een particulier aan Unierechtelijke bepalingen met rechtstreekse werking ontleent, maar tevens wanneer deze maatregelen nodig zijn ter verzekering van de eerbiediging van de grondrechten, de algemene beginselen [Or. 21] en de fundamentele waarden waarop de Unie is gegrondvest en waarmee de nationale bepalingen naar het oordeel van de nationale rechterlijke instantie in strijd zijn.
36. Gelet op het twistpunt betreffende de vaststelling van voorlopige maatregelen waarin het nationale recht niet uitdrukkelijk voorziet, vraagt de Sąd Najwyższy het Hof om bevestiging van de gegrondheid van de aan de op dat gebied geldende Unierechtelijke norm gegeven uitlegging.

Versnelde procedure

37. Gezien het belang van de beslechting van de voor haar gerezen rechtsvragen om haar rechterlijke bevoegdheden rechtmatig en in overeenstemming met het beginsel van rechtszekerheid te kunnen uitoefenen met deelneming van rechters die, in strijd met het beginsel van onafzetbaarheid en onafhankelijkheid van de rechterlijke instanties alsook met het verbod op discriminatie op grond van leeftijd, uit hun ambt zijn ontheven door handelingen van de wetgevende en de uitvoerende macht, verzoekt de Sąd Najwyższy het Hof van Justitie om behandeling van de voorgelegde vragen volgens de versnelde procedure.

Bewarende maatregel

38. Uit de rechtspraak van het Hof blijkt dat een nationale rechterlijke instantie de mogelijkheid moet hebben om voorlopige maatregelen vast te stellen waarmee de rechterlijke bescherming kan worden verzekerd van de rechten die particulieren aan het Unierecht ontleen (arresten van 19 juni 1990, *Factortame e.a.*, C-213/89, EU:C:1990:257, punt 19, en 13 maart 2007, *Unibet*, C-432/05, EU:C:2007:163, punt 41). Artikel 734, tweede en derde zin, k.p.c. is in strijd met het Unierecht voor zover het bepaalt dat alleen de rechter in eerste aanleg bevoegd is om in de fase van een voor de Sąd Najwyższy aanhangige procedure een voorlopige maatregel vast te stellen. Als bepaling die verhindert dat de Sąd Najwyższy, de verwijzende rechterlijke instantie, een dergelijke maatregel vaststelt, dient deze bepaling volgens het in het arrest van 9 maart 1978, *Simmenthal (C-106/77)*, EU:C:1978:49) geformuleerde beginsel buiten toepassing te worden gelaten.
39. Volgens artikel 732 k.p.c. worden ambtshalve bewarende maatregelen vastgesteld indien de procedure ambtshalve plaatsvindt. Aangezien de Sąd Najwyższy [Or. 22] ambtshalve prejudiciële vragen heeft voorgelegd, vormt deze bepaling een afdoende rechtsgrondslag voor het vaststellen van een bewarende maatregel.
40. Voorts stelt de Sąd Najwyższy vast dat de k.p.c. een rechtsgrondslag bevat voor de toepassing van een bewarende maatregel tot vrijwaring van de rechten en de verplichtingen van de partijen bij of de deelnemers aan een procedure tijdens de duur van deze procedure (artikel 755, § 1, punt 1, k.p.c.) en ter zake schorsing van de executieprocedure of enige andere procedure tot tenuitvoerlegging van een beslissing (artikel 755, § 1, punt 3, k.p.c.). Aangezien de twijfel van de Sąd Najwyższy betrekking heeft op de rechtmatigheid van de verlaging van de pensioenleeftijd van de rechters en van de instemming van de president van de Republiek Polen met het aanblijven van deze laatsten, dient de toepassing van de artikelen 111, § 1 en § 1a, 37 en 39 van de huidige USN te worden geschorst overeenkomstig de voorwaarden geformuleerd in het arrest van 19 juni 1990, *Factortame e.a.* (C-213/89, EU:C: 1990:257). Dat is noodzakelijk ter waarborging van de doeltreffendheid van het door het Hof in deze zaak te wijzen arrest, gelet, op de werking erga omnes van de uitleggingsarresten van het Hof en de werking ex tunc van die arresten, dat wil zeggen de werking vanaf de datum waarop de uit te leggen Unierechtelijke bepalingen van kracht zijn geworden (zie met name arresten van 27 maart 1980, *Denkavit Italiana*, C-61/79, EU:C:1980:100, en 4 juni 2009, *T-Mobile e.a.*, C-8/08, EU:C:2009:343).
41. Gelet op een en ander heeft de Sąd Najwyższy de in punt III van het dispositief geformuleerde beslissing gegeven.